

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења позоришне друштине у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табак. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

БРАК КОД УМЕТНИКА.

Да ли треба уметници да се жене а уметнице да се удају?

То занимљиво питање расправља један писац. Он вели, да би ванредно интересантно било саслушати мњења разних људи о том питању, јер та мњења сигурно би нас изненадила.

Духовити француски књижевник Алфонс Доде (Daudet) саставио је пре неколико година о том питању читаво туце приповедака, једино на ту цел, да докаже, да се уметници не би смели женити а уметнице удавати. Чини ми се, да је тај песник сам био срећан муж, па би му се канда могла учинити иронична примедба, да се својом штетом опаметио. Но Доде одбија тај приговор у свом лепом предговору, у коме износи разговор између једног срећно ожењеног сликара и неког још нежењеног песника. Сликара исповеда, да је брак постао за њега тихо пристаниште, које га брани и чува од многих бура и незгода; но то пристаниште није такво, да се у њега улази ради непрестана одмарања и лежевања, него је то таква лепа лука, где се спуштају сидра, да се једрила и катарке оправе и да се човек припреми за нову пловидбу у непознате земље. Сликара није никад тако вољно радио, као од кад се оженио, и најбоље слике његове постале су баш од тога времена. Песник слуша зачуђено сликара и не може чисто да схвати, што га овај, поред свег тога, одговара од брака. Али сликара вели, да он сматра своју срећу као неко чудо, као нешто необично и ванредно. За тако нервозне, лако раздражљиве створове, који не могу дуго остати у извесном стању, као што су у опште у-

метници, — за њих су само жене, које су особитих особина, жене, које се ретко налазе и које се с тога управо и не траже. За уметнике брак не би требало да буде правило него само изузетак.

Доде поткрепљује своју тврдњу против брака уметника примерима, који су основани у посматрању живота. Не може човек чисто да се отресе осећаја, да Доде по каткад има и сувише право, да је оно, што у том питању наводи, на жалост, заиста истинито.

Било је и има и данас уметника, који су срећно у браку живели и живе, али ја бих некако да специјалишем појам о браку уметника, те ћу да говорим о глумачким браковима.

Ту и опет долазим на Додета. И то питање расправља он, и то у причи, која му је међу свима најбоље испала за руком. Прича је то о брачном животу мужа и жене, који су били певачи. Обоје су били лепо и чувени, певали су у истој опери, приказивали су готово сваког вечера исте страсти, т. ј. љубавничке улоге, и пошто се не кличе без казни двадесет пута у месецу: „Ја те љубим!“, то су се заљубили једно у друго па су се узели. Тек дуже времена после венчања ступили су опет на позорницу. Пре је увек између њих двоје био муж виђенији у публици, јер је био рутиниран певач; а она је тек била у развиту, гласу њеном фалила је још округлина и права складност. Кад су се опет вратили позорници, била је та млада жена сасвим друкчија. Меки, пуни звук њена гласа задивно је публику, певање јој беше сигурно — бурно пјескање орило се у позоришту. Само се на

њу концентрисало интересовање, она је била јунакиња тога вечера. А муж јој је прилично мршаво прошао — нису скоро ни обраћали пажње на њега, те је осећао да је запостављен и увређен. Није ни помишљао на то, да је једино он сам био узрок и покретач женине страсне и ватрене игре да је искреност и топлиота уметнице поникла само из његове љубави.

И млада жена доживела је и даље тријумф за тријумфом, а у грудима мужевљевим тешко се борила рањена сујета певачева са љубављу. И сујета беше јача; љубав се претвори у мржњу, а злоба због успеха жениних терала га је тако далеко, да је један пут удесно ствар тако, да су му жену извиждали!

(Свршиће се.)

Л И С Т И Ч И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

„Сеоска лола“, позоришна игра у 3 чина, с певањем и играњем, написао Е. Тот, за српску позоришницу прерадио Ст. Дескашев, музика од Д. Јенка, приказан 28. јуна о. г.)

Што се тиче самога комада, мислим, да је о њему већ за толике године, од кад се на нашој позорници даје, доста говорено, и ја не бих знао ништа ново рећи, до ли то, да публика наша и дан данас још са највећим уживањем гледа тај посрбљени мађарски комад, у коме су карактери и типови такови, да чисто не верујемо е то није оргинално српско дело. Ми не можемо ни да замислимо, да Стева Драгић „сеоска лола“, па тек Мита Крадић — нису Срби. За Милана и Ленку чисто да се кладимо, да их је Тот из српског света за свој комад позајмио. Они, а и сви други лепо нацртани карактери, извојеваше „Сеоском Лоли“ дуготрајну будућност у репертоару српског народног позоришта.

Толико о самом комаду.

Приказ је био доста добар.

Г. Николић је ваљана глумачка снага, а уз то још и добар певач у кору, али има ту махну, да често говори у дубоком басу, па с тога постаје неразумљив, јер га глас изневерава, па онда често мора да пређе у фистулу, а то није ни мало лепо, нарочито кад му ваља приказати дирљиве сцене, као н. пр. у улози Поповићевој. Треба да се одучи од тог неприродног говора у дубоком басу, да му говор не постане монотон, а то је за слушаоце мјука жива.

Милан (г. Васиљевић) и Ленка (г. Д. Васиљевићка) овога пута тако су добро играли, да им се ништа битно замерити не може, осим то, што је госпођа Васиљевићка у почетку сувише брзала. Г. М.

Тодосићка (Смљанићка) добра је била. Шкодило је доброј јој игри, што је мало претеривала у моментима свађе и кошкања. Г. Д. Стефановићка (Јелка Чизмићева) својим лепим и умљним певањем загладила је недостатак у игри својој.

Г. Младеновић (Сеоска лола) има приличан тенор. Штета само, што му глас није чист, па је с тога у висини непријатан. Игра му је без живости, без икакве студије, тако, да се овом приликом није могао шром својом препоручити новосадској публици, која у тој улози воли гледати г. Марковића, тог „сеоског лолу“ „rag excellence“.

Г. Душановића познавали смо и до сад као добра приказивача улога сличних Јовану. С тога нас његова добра игра није ни у овај ма нимало изненадила. Г. Павићевић (певац) и г. Рајковић (други циганин) претеривали су у својим улогама, а од тога треба да се чувају. Г. Поповић (комесар) био је дрвенаст и говорио је кроз зубе. То је рђава навика, од које треба да се одвикне. Ал' све то није сметало успеху других глумаца, који су се трудили, да пруже недељној, иначе доста немирној галеријској публици, права и лепа уживања.

Остало нам је још да рекнемо коју о Босиљци (г. Бакаловићки) и Мити Крадићу (г. Добриновићу). Г. Бакаловићка и овога пута остала је она стара нежна и лепа Босиљка. Радујемо се, што можемо признати, да се на гђи Бакаловићки опажа то, да она озбиљну студију посвећује и њеним незнатнијим улогама, из чега се види то, да она озбиљно схваћа свој позив и задатак свој као глумица. Желимо јој, да остане таква, па ако ништа друго, оно бар признање наше наградиће уметнички њен рад.

Мита Крадић (г. Добриновић) нека ми не замери, што немам речи, којима бих означио лепоту и промишљеност његове одиста уметничке игре. Јер рећи, да је он у Мити Крадићу ненадмашан, то је мало. Така природност, така лакоћа у извађању најразличитијих момената, па покрети и изражаји лица показују плод велике студије и великог дара. Хвала му, што нас је и те вечери разонодио и развеселио. **Б.**

(„Карлова тетка“, шаљива игра у 3 чина направио Тома Брандон, приказана по други пут 5. јула о г.)

Та ведра и весела шала, пуна здравог хумора, насмејала је и опет до миле воље нашу недељну публику, која није могла да набрише задоста суза од слаткога смеја. А ко да не да смеју маха, кад нам се у тој шали у живим и јасним бојама обележавају оне комичне ситуације, које настају онда кад се мисли од мушкога да је женско, и то женско са много милијуна, које је са тога привлачно средиште, око кога се врзе читаво друштво и мушкиња и женскиња. Па још кад се узме, да је то све ствар неразмишљеног ђачког несташлука, да је тетка богата жена и да је због њеног познатог имена лажна, мушка тетка нехотице изложена љубавним нападајима старих лептирова, који налазе на милионе као на светлост, да на крају опрље крила своја и да се разочарају и оскрде из рачунског заноса свог.

„Карлова тетка“ одговара данашњем укусу и захтеву публике. То вам је свежа, ваздушна струја, што чисти загушљиву, невољну атмосферу, лака, мека и пријатна хладовина, што годи замореном телу и узбуђеној души.

Па та шала, за дивно чудо, има и свог морала, своје поуке, јер нам живо износи незгоде, које се јављају као непријатне последице непромишљеног рада.

Игра наших глумаца била је у правом смислу те речи извршена, жива, па уметнички заокружена. Највише се одликовао г. Добриновић, који је лажну тетку и маском и костимом и игром својом тако верно представљао, да нам се све чинило, као да је то баш она права „мисли и персоном“ пишчева тетка „из Бразилије, где се мајмуни легу.“

И он и сви суделачи у том комаду заслужили су због своје складне нигде непретериване игре потпуно признање позоришне публике и — критике. **И.**

ПОЗОРИШТЕ.

(Прво српско позориште у Босни и Херцеговини.) Михаило Ж. Црногорчевић из Доње Тузле био је саставно позоришну дружину, која је под именом „Прво босанско-херцеговачко позориште“ давала представе по варошима и варошицама Босне и Херцеговине. Ал' како је сада у тим српским земљама свуда пробудена српска свест, управитељ тог првог позоришта у Босни и Херцеговини налазио је свугде на отпор због имена своје дружине. Срби га нису хтели потпомагати, јер им не беше право, да се у српским земљама избегава српско име. На послетку је управитељ тог позоришта увидио, да се не може одржати, ако своје позориште не назове српским. За то је отишао у Сарајево, где је израдио, да му је влада допустила, да му се позоришна дружина може звати: „Прво српско позориште у Босни и Херцеговини“. Сад се то позориште налази у Добоју, одакле ће у Високо, а оданде ће отићи у Босанску Крајину. Сретно да Бог да!

Јавна захвала.

За своју милу дужност сматрам, да путем јавности изјавим своју најтоплију захвалност свима и свакоме, који су ме се сетили приликом прославе мога 25-годишњег глумовања.

Нарочито захваљујем нашем славном управном одбору „друштва за српско народно позориште“, високоцењеним Новосаткињама и Новосађанима, родољубивој женској добротворној задрузи Српкиња у В. Бечереку и врлим В. Бечкеречанима, уваженим поштоватељима из Суботице, мојим љубљеним земљацима Вршчанима а на име: члановима српске занатлијске читаонице у Вршцу, као и драгоме пријатељу Милану Петку Павловићу и младим Српкињама, његовим ученицама — везиљама, и још мојим милим и драгим друговима — колегама. Свима горе наведенима хвала на пажњи и даровима, којима ме приликом мога 25-годишњег глумачког слава одликоваше.

Тако исто захваљујем и свима онима, који су ми послали телеграфске или писмене честитке.

У Новоме Саду, 8. (20.) јула 1898.

Андрија Лукић,

гумац и редитељ срп. нар. позоришне дружине.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

35. Представа.

У ДУЊЕРСКОМ ПОЗОРИШТУ.

Ван претплате.

У Новом Саду, у суботу 11. (23. јула) 1898.

ПРВИ ПУТ:

Х А Н Е Л А.

Виђење и јава у два разреда, с певањем и свирком. Написао Герхарт Хауптман, превео Сава Петровић. — Редитељ: Добриновић.

О С О Б Е:

Ханела	— — — —	М. Марковићка.	Други светао анђео	— — — —	Д. Туцаковићева.
Готвалд, учитељ	— — — —	Марковић.	Трећи светао анђео	— — — —	М. Радошевићева.
Сестра Марта, калуђерица	— — — —	Д. Стефановићка.	Баца из основних школа	— — — —	* * *
Тулпа	} сиромаси у сиротишту	М. Тодосићка.	Четири младића	— — — —	* * *
Хедвига		Д. Васиљевићка.	Више великих и малих анђела	— — — —	* * *
Плешке		Днић.	Странац	— — — —	Васиљевић.
Ханке		Млцић.	Калуђерица	— — — —	С. Бакаловићка.
Сајдел, шумски радник	— — — —	Душановић.	Готвалд, учитељ	— — — —	Марковић.
Бергер, општински начеониј	— — — —	Николић.	Људи из сиротишта: Плешке,	— — — —	Днић.
Шмид, општински пандур	— — — —	Павићевић.	Ханке, втд.	— — — —	Млцић.
Др. Вахлер	— — — —	Тодосић.	Сајдел	— — — —	Душановић.
			Прва жена жалосница	— — — —	Д. Николићка.
			Друга жена	— — — —	Д. Симићева.
			Трећа жена	— — — —	М. Радошевићева.
			Четврта жена	— — — —	Љ. Душановићка.
			Пета жена	— — — —	Л. Вујичићева.
			Сеоски кројач	— — — —	Бакаловић.
			Дечак	— — — —	Драго Тодосић.
			Збива се у планинском селу у Немачкој.		

Особе, које се привиђају Ханели.

Зидар Материја, отац Ханелина	Лукић.
Женска прилика, покојна мати	
Ханелина	— — — — Љ. Днићка.
Цриј анђео	— — — — Поповић.
Први светао анђео	— — — — З. Буришићева.

У недељу 12. (24.) јула по други пут: „**Црибислав и Божана**“. Историјска драма у 5 чинова, с певањем, написао Драг. Ј. Илијћ, музика од Д. Јенка.

Свирачки збор ц. и кр., 70. пешачке пуковније петроварадинске свираће ове комаде:
1. Зајц: „Момци на броду“. — 2. Глајснер: „Пролетњи санци“. Идила. —
Касталдон: „Musica proibita“.

Почетак тачно у 8 сахата у вече.